

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3095

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-11

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

**SC - 01: Classical Sociological Tradition & SC-04 Methodology of
Social Research
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Critically examine the emergence of sociology in India.

OR

- b) Describe the Marxian ideology of Base and superstructure.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Explain types of suicide given by Drukheim.

OR

- b) Discuss the meaning and types of authority given by Weber.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Elucidate Case Study as the qualitative research strategies.

OR

- b) Examine the method of content analysis in qualitiative research strategies.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

a) Define Positivism. Examine how Phenomenology criticizes positivism.

OR

b) Explain feminist critique of positivism.

Q5) Write short notes on any four in 100 words each. **[20]**

- a) Participatory Action Research
- b) Types of interview
- c) Ethnography
- d) Social Action (Weber)
- e) Alienation (Marx)
- f) Sacred and profane (Durkheim)

Total No. of Questions : 5]

P3095

[5207]-Ext-11

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

SC - 01: Classical Sociological Tradition & SC-04 Methodology of
Social Research

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

अ) भारतातील समाजशास्त्राच्या उदयाचे चिकित्सक परिक्षण करा.

किंवा

ब) पाया (Base) आणि इमला (Superstructure) चे मार्क्सच्या विचारांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

अ) दुरखीम यांनी सांगितलेले आत्महत्येचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) अधिकाराचे अर्थ लिहून वेबरने सांगितलेल्या अधिकारांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

अ) गुणात्मक संशोधन पद्धतीतील व्यष्टी अध्ययन पद्धती विशद करा.

किंवा

ब) गुणात्मक संशोधन पद्धतीतील आशय पद्धतीचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

अ) प्रत्यक्षवादाची व्याख्या द्या. प्रत्यक्षवादावरील प्रघटन शास्त्राच्या टीकेचे परीक्षण करा.

किंवा

ब) प्रत्यक्ष वादावरील स्त्रीवादी टीका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

अ) सहभागी कृती संशोधन

ब) मुलाखतीचे प्रकार

क) लोकालेख पद्धती

ड) सामाजिक क्रिया (वेबर)

इ) परात्मता (माक्स)

फ) पवित्र आणि अपवित्र (डरखाईम)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3096

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext.-12
M.A. (Part - I) (For External)
SOCIOLOGY
SC - 02: Sociology of India &
SC - 03: Introduction to Sociological Theories
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate the relation between caste and class in India.

OR

- b) Discuss the debate on modernity in India.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Critically analyze the formation of sociology in India.

OR

- b) Discuss A.R. Desai's contribution to dialectical perspective to study Indian society.

Q3) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Describe Parson's AGIL model.

OR

- b) Discuss Merton's critique on the three essential postulates in functional analysis.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

a) Discuss Alfred Schultz's perspective on Phenomenology.

OR

b) Critically evaluate C.W. Mill's contribution to conflict theory.

Q5) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

a) Feminist view on Indian society

b) Tribe as a base of social stratification in India

c) Features of rural society in India

d) Tenets of ethnomethodology

e) Middle range theory (Merton)

f) Radcliff Brown's concept of structure

Total No. of Questions : 5]

P3096

[5207]-Ext-12
M.A. (Part - I) (For External)
SOCIOLOGY
SC - 02: Sociology of India &
SC -03: Introduction to Sociological Theories
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) भारतातील जात आणि वर्ग यांच्यातील संबंध विशद करा.

किंवा

ब) भारतातील आधुनिकतेवरील वाद विवाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) भारतातील समाजशास्त्राच्या जडण घडणीचे टीकात्मक विश्लेषण करा.

किंवा

ब) भारतीय समाजावरील द्वंद्वत्मक दृष्टिकोनातील ए.आर. देसाई यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) पार्सन यांचे AGIL प्रारूपाचे वर्णन करा.

किंवा

ब) प्रकार्यवादी विश्लेषणाच्या तीन मूलभूत तत्वांवरील मर्टन यांनी केलेल्या टीकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) प्रघटन शास्त्रा संबंधी आल्फ्रेड शुट्झ यांच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

किंवा

ब) संघर्ष सिद्धांतातील सी.डब्ल्यू मिल्स यांच्या योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

अ) भारतीय समाजावरील स्त्रीवादी विचार

ब) जमात: भारतीय स्तरीकरणाचा आधार

क) भारतातील ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये

ड) लोकजीवन पद्धती शास्त्राची तत्वे

इ) मध्य स्तरीय सिद्धांत (मर्टन)

फ) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांची संरचनेची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3097

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-13

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 01: Agrarian Society in India &

SO -05: Sociology of Education

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Examine the basic features of tribal and peasant society.
- b) Explain in brief the impact of colonial land settlement in India.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate Poverty Alleviation Programme in India.
- b) Discuss the impact of neo-liberal policies on agrarian society.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Discuss Bourdieu's contribution to sociology of education.
- b) Evaluate J.Dewey's contribution to philosophy of education.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Analyse the impact of colonial education on educational system in India.
- b) Describe various new educational policies in India.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words.

[20]

- a) Feminist approach to study peasant society
- b) Panchayati Raj
- c) Telangana Movement
- d) Holt's contribution to philosophy of education
- e) Traditional educational system in India
- f) Impact of globalization on education

Total No. of Questions : 5]

P3097

[5207]-Ext-13

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 01: Agrarian Society in India &

SO -05: Sociology of Education

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) आदिवासी आणि कृषक समाजाच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) वसाहतवादी जमीन धारणेचे भारतावरील परिणाम थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) भारतातील दारिद्र्य निर्मुलन कार्यक्रमांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
ब) कृषी समाजावरील नव उदारमतवादी धोरणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांचे योगदानाची चर्चा करा.
ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जे. ड्यूवी यांचे योगदान विशद करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) भारतीय शिक्षण पद्धतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाच्या परीणामांचे विश्लेषण करा.
ब) भारतातील शिक्षणाच्या विविध नवीन धोरणांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा.

[20]

- अ) कृषक समाजाच्या अध्ययनासाठीच्या स्त्रीवादी दृष्टिकोन
- ब) पंचायती राज्य
- क) तेलंगणा चळवळ
- ड) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील हॉल्ट यांचे योगदान
- इ) भारतातील पारंपरिक शैक्षणिक व्यवस्था
- फ) शिक्षणावर जागतिकीकरणाचे परीणाम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3098

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-14

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 02: Sociology of Social Movements &

SO -06: Sociology of Media

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate the types of social movements.
- b) Critically examine structural-functional and Marxist approaches to the study of social movement.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Analyse women's movement in India.
- b) Explain the relationship of social movement with state and civil society.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) 'Media reproduces inequality in the society'-Critically comment.
- b) Explain the method of discourse analysis.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Explain the emergence of satellite television and its impact on the content of television.
- b) Elucidate the representation of nation and community in Bollywood cinema.

Q5) Write short notes on any four in 100 words each. **[20]**

- a) Social movement and social change
- b) New Social Movement
- c) Labour Movement
- d) Media and modernity
- e) Politics of television
- f) Growth of regional cinema

Total No. of Questions : 5]

P3098

[5207]-Ext-14

M.A. (Part -I)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 02: Sociology of Social Movements &

SO -06: Sociology of Media

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) सामाजिक चळवळीच्या प्रकारांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) सामाजिक चळवळींच्या अध्ययनासाठीचा संरचनात्मक -प्रकार्यवादी आणि मार्क्सवादी दृष्टिकोनाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) भारतातील स्त्री चळवळीचे विश्लेषण करा.

ब) सामाजिक चळवळीमध्ये राज्यसंस्था आणि नागरी समाज यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) प्रसारमाध्यमातून समाजातील विषमतेचे पूनरूत्पादनच होते- यावर चिकित्सात्मक टिप्पणी करा.

ब) चर्चाविश्व विश्लेषणाची पद्धत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) उपग्रहीय दूरचित्रवाणीचा विकास सांगून त्याचा दूरचित्रवाणीच्या आशयावर कसा परिणाम झाला ते स्पष्ट करा.
- ब) बॉलीवूड चित्रपटांमधून राष्ट्र आणि समुदायाचे सादरीकरण कसे होते ते विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

- अ) सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन
- ब) नविन सामाजिक चळवळ
- क) कामगार चळवळ
- ड) प्रसारमाध्यमे आणि आधुनिकता
- इ) दूरचित्रवाणीतील राजकारण
- फ) प्रादेशिक चित्रपटांचा विकास

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3099

[Total No. of Pages : 4

[5207] Ext.-15
M.A. (Part -I) (For External)
SOCIOLOGY
SO - 03: Political Sociology &
SO -07: Health & Society
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss the relationship between society and polity.
- b) Discuss Weberian tradition in political sociology.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate how religion and caste have posed challenges to Indian State.
- b) Discuss issues of inequalities and exclusion in the context of globalization in India.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate the interactionist and labeling approach to health and medicine.
- b) Discuss the National Health Policy of India.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate the role of NGOs in health sector in India.
- b) Discuss impact of privatization, liberalization and globalization on health care system in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four within 100 words each.

[20]

- a) Marx's views on State
- b) Role of civil society in the era of globalizaion
- c) Gramsci's contribution to political sociology
- d) Social causes of sickness
- e) Consumer Protection Act
- f) Concept of Health and illness

Total No. of Questions : 5]

P3099

[5207] Ext.-15
M.A. (Part -I) (For External)
SOCIOLOGY
SO - 03: Political Sociology &
SO -07: Health & Society
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) समाज आणि राजकीय व्यवस्था यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
ब) राजकीय समाजशास्त्रातील वेबरवादी परंपरेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) भारतीय राज्यासमोर धर्म आणि जाती यांनी उभ्या केलेल्या आव्हानांचे वर्णन करा.
ब) भारतातील जागतिकीकरणाच्या संदर्भात विषमता आणि वर्जिततेसंबंधीच्या प्रश्नांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) आरोग्य आणि औषधे यांच्यावरील आंतरक्रियात्मक आणि कलंक दृष्टिकोन विशद करा.
ब) भारताच्या राष्ट्रीय आरोग्य धोरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) भारतातील आरोग्य क्षेत्रामधील बिगर शासकीय संस्थांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- ब) भारताच्या आरोग्य सेवा व्यवस्थेवर खाजगीकरण, उदारीकरण आणि जागतिकीकरण यांच्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

- अ) राज्यावरील मार्क्स यांचे विचार
- ब) जागतिकीकरणाच्या युगात नागरी समाजाची भूमिका
- क) राजकीय समाजशास्त्राला ग्रामसी यांचे योगदान
- ड) आजारपणाची सामाजिक कारणे
- इ) ग्राहक सुरक्षा कायदा
- फ) आरोग्य आणि आजार या संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3100

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext.-16

M.A. (Part -I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 04: Sociology of Maharashtra : Culture & Sociology &

SO - 08: Sociology of Labour

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate history of Maharashtra.
- b) Examine non-brahmin movement in Maharashtra and discuss role of Satyashodhak Movement in its growth.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Examine the social reform movement in 19th century Maharashtra with special reference to education of women.
- b) Discuss the development and significance of Dalit and OBC politics in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Write an essay on globalization and reorganization of work (Fordist to post-Fordist; beyond bureaucracy).
- b) Explain the nature of formal sector in India and discuss impact of Neo-liberal policies on formal sector.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss challenges faced in organizing the unorganized labour by giving examples.
- b) Explain the various types of migrations with reference to globalization policies in India.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[20]**

- a) Ambedkarite movement in Maharashtra
- b) Emergence of Shiv Sena as ethnic nationalism
- c) Causes of farmer's suicides
- d) Feminization of labour
- e) Caste composition of unorganized sector
- f) Labour in knowledge industry

Total No. of Questions : 5]

P3100

[5207]-Ext.-16

M.A. (Part -I) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 04: Sociology of Maharashtra : Culture & Sociology &

SO - 08: Sociology of Labour

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) महाराष्ट्राच्या इतिहासाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
ब) महाराष्ट्राच्या अब्राह्मणी चळवळीचे परिक्षण करा आणि तिच्या वाढीत सत्यशोधक चळवळीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) स्त्रियांच्या शिक्षणाचा विशेष संदर्भ घेऊन 19 व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक सुधारणा चळवळीचे परीक्षण करा.
ब) महाराष्ट्रातील दलित आणि ओबीसी राजकारणाच्या विकास आणि महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) जागतिकीकरण आणि कामाचे पुनर्संघटनीकरण यावर निबंध लिहा (फोर्डिस्ट ते उत्तर-फोर्डिस्ट, नोकरशाहीच्या पलीकडे).

- ब) भारतातील औपचारिक क्षेत्राचे स्वरूप स्पष्ट करा आणि नव-उदारवादी धोरणांच्या औपचारिक क्षेत्रावरील परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) असंघटीत कामगारांना संघटीत करताना येणाऱ्या आव्हानांची सोदाहरण चर्चा करा.
ब) भारतातील जागतिकीकरणाच्या संदर्भात स्थलांतराचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

- अ) महाराष्ट्रातील आंबेडकर चळवळ
ब) वांशिक राष्ट्रवाद म्हणून शिवसेनेचा उदय
क) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येची कारणे
ड) श्रमाचे स्त्रीकरण
इ) असंघटीत क्षेत्राची जातीनिहाय रचना
फ) ज्ञान उद्योगातील कामगार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3101

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-21

M.A. (Part -II)

(For External)

SOCIOLOGY

Application of Research Skills & Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Discuss about Research problem and Design.
- b) Explain types of Sampling.

Q2) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Explain Theoretical perspectives of Globalization.
- b) Discuss Historical Backround and process of Globalizaion.

Q3) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Explain method of quantitative data Analysis.
- b) Discuss the Importance of quantitative data in Research.

Q4) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- a) Discuss different structures of Globalization.
- b) Explain challenges and responce of globalization in process.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four question with in 100 words each.

[20]

- a) Review of literature
- b) Structured questionnire
- c) Bibliography
- d) Meaning of Globalization
- e) Social Aspects of Globalization
- f) Technology and Media.

Total No. of Questions : 5]

P3101

[5207]-Ext-21

M.A. (Part -II)

(For External)

SOCIOLOGY

Application of Research Skills & Sociology of Globalization

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) संशोधन समस्या आणि आराखडा याविषयी चर्चा करा.

ब) नमूना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) जागतिकीकरणाच्या सैद्धांतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी आणि प्रक्रियेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

अ) संख्याकिय माहिती विश्लेषणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

ब) संशोधनातील गुणात्मक माहितीचे महत्व याची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) जागतिकीकरणाच्या विविध संरचनांची चर्चा करा.
- ब) जागतिकीकरण प्रक्रियेपुढील अडथळे आणि प्रतिसाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

- अ) संदर्भ साहित्याचा आढावा
- ब) संरचित प्रश्नावली
- क) संदर्भ साहित्य सूची
- ड) जागतिकीकरणाचा अर्थ
- इ) जागतिकीकरणाचे सामाजिक पैलू
- फ) तंत्रज्ञान आणि प्रसार माध्यमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3102

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext.-22
M.A. (Part -II) (For External)
SOCIOLOGY
SC - 06: Sociology of Development &
SC - 08: Contemporary Social Theories
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Explain indicators of economic and social development. Discuss Human development with reference to economic and social development.
- b) Discuss principles of dependency theory with reference to the writings of Paul Baran and Andre Gunther Frank.

Q2) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Discuss major arguments of E.F. Schumacher's 'Small is Beautiful' as an alternate view of development.
- b) Examine development crisis with reference to food crisis, agricultural crisis and debt crisis.

Q3) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Explain Gouldner's views on the crisis of sociology.
- b) Explain Gramsci's concept of hegemony and his contribution to sociological theory.

Q4) Answer any one of the following within 500 words. **[20]**

- a) Examine Derrida's contribution to post-structuralism.
- b) Explain Bourdieu's concepts of habitus and field and discuss his contribution to sociological theory.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[20]**

- a) Concept of sustainable development
- b) W.W. Rostow's views on growth and development
- c) Corporate social Responsibility as a response to development crisis
- d) Basic tenets of post-modernism
- e) Concept of Hyper Reality (Boudrillard)
- f) Foucault's views on Sexuality

Total No. of Questions : 5]

P3102

[5207]-Ext.-22

M.A. (Part -II)

SOCIOLOGY (For External)

SC - 06 : Sociology of Development &
SC - 08 : Contemporary Social Theories
(2013 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) आर्थिक आणि सामाजिक विकासाचे निर्देशांक स्पष्ट करा. आर्थिक आणि सामाजिक विकासाच्या संदर्भात मानवी विकासाची चर्चा करा.
ब) पॉल बरान आणि आंद्रे गुंदर फ्रँक यांच्या लिखाणाचा संदर्भ घेऊन परावलंबित्वाच्या सिद्धांताच्या तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) विकासाचा पर्यायी दृष्टिकोन म्हणून शुमाखर यांच्या 'स्मॉल इज ब्यूटीफूल' मधील प्रमुख, मुद्द्यांची चर्चा करा.
ब) अन्न अरिष्ट कृषी अरिष्ट आणि कर्ज अरिष्ट यांच्या संदर्भात विकासाच्या अरिष्टाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) गुल्डनर यांचे समाजशास्त्रातील अरिष्टावरील विचार स्पष्ट करा.
ब) ग्रामसी यांची अधिसत्तेची संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्यांचे समाजशास्त्रीय सिद्धांताला असलेले योगदान सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) डेरीडा यांच्या उत्तर-संरचनावाद्याला असलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- ब) बोर्द्यू यांच्या हॅबिटस (Habitus) आणि क्षेत्र (Field) यां संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्यांच्या समाजशास्त्रीय सिद्धांताला असलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

- अ) शाश्वत विकासाची संकल्पना
- ब) रॉस्टॉ यांचे वाढ आणि विकास यावरील विचार
- क) विकासाच्या अरिष्टाला प्रतिसाद म्हणून कोर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी
- ड) उत्तर-आधुनिकतावादाची मूलभूत तत्वे
- इ) अतिवास्तवतेची संकल्पना (बॉट्रीलार्ड)
- फ) लैंगिकतेवरील फुको यांचे विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3103

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext.-23
M.A. (Part -II) (For External)
SOCIOLOGY
SO - 09: SOCIOLOGY OF GENDER AND
SO -13: SOCIOLOGY OF SOCIAL WORK
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Enumerate gender inequality in different castes and class.
- b) Explain problem of women workers in organised sector and gender stereotyping in jobs.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Analyse the representation of gender issues in texts.
- b) Examine how women's movement dealt with issues of domestic violence and sexual harassment at workplace.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Describe in detail the concepts of social welfare and social exclusion in the context of social work.
- b) Critically evaluate the social action and Rights based approach of social work.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Examine social work in the context of people with special needs.
- b) Discuss the significance and steps of report writing of filed visit.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words.

[20]

- a) Post-modernist base of feminism
- b) Eloping couples
- c) Participation of girls in higher education
- d) Relevance of social work in India
- e) Public advocacy
- f) Social work in the context of children

Total No. of Questions : 5]

P3103

[5207]-Ext.-23

M.A. (Part -II) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 09: SOCIOLOGY OF GENDER AND

SO -13: SOCIOLOGY OF SOCIAL WORK

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) विविध जाती आणि वर्गामधील लिंगभाव विषमता विशद करा.
ब) संघटित क्षेत्रातील स्त्रीकामगारांसमोरील समस्या सांगून नोकरीतील लिंगभावात्मक साचेबंदपणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) साहित्यातील लिंगभाव विषयक प्रतिनिधिक समस्याचे विश्लेषण करा.
ब) कौटुंबिक हिंसाचार आणि कामाच्या जागेवर होणारे लैंगिक अत्याचार या मुद्द्यांची हातळणी स्त्रीचळवळीने कशी केली याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) समाजकार्याच्या संदर्भात सामाजिक कल्याण आणि सामाजिक वर्जितता घ्या संकल्पनाचे सविस्तर वर्णन करा.
ब) समाजकार्याशी संबंधित सामाजिक क्रिया आणि हक्कांवर आधारित दृष्टिकोनाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) विशेष गरजू लोकांच्या संदर्भात समाजकार्याचे परीक्षण करा.
- ब) क्षेत्रभेटीवरील अहवाल लेखनाचे महत्व आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

- अ) स्त्रीवादाचे आधुनिकतोत्तर आधार
- ब) प्रेम संबंधातून विवाह करण्यासाठी पळून जाणारी जोडपी
- क) उच्च शिक्षणात मुलींचे सहभाग
- ड) भारतातील समाजकार्याचे महत्व
- इ) जन वकालत
- फ) मुलांच्या संदर्भात समाजकार्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3104

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-24

M.A. (Part -II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 10: Sociology of Disaster & Disaster Management &

SO -14: Human Rights & Social Justice

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Explain the sociological perspectives to disaster management.
- b) Examine the causes and consequences of man-made disasters with reference to wars and riots.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) What is disaster management? Discuss its need in India.
- b) Explain the role of State in disaster management and administration.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Discuss the concepts and principles of Human Rights and social Justice.
- b) Examine constitutional rights of women in India.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Elucidate the importance of human rights movements in globalised society.
- b) Explain the concept of environmental rights and discuss its importance for Indian society.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any four of the following with in 100 words each. **[20]**

- a) Characteristics of disaster
- b) Natural disaster management
- c) Concept of pre-disaster management
- d) Universal Declaration of Human Rights (UDHR)
- e) Concept of democratic rights
- f) Minorities and social justice

Total No. of Questions : 5]

P3104

[5207]-Ext-24

M.A. (Part -II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 10: Sociology of Disaster & Disaster Management &

SO -14: Human Rights & Social Justice

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) आपत्ती व्यवस्थापनाचे समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) युद्ध आणि दंगली यांच्या संदर्भात मानवनिर्मित आपत्तींच्या कारण आणि परिणामांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय? भारतातील त्याच्या आवश्यकतेची चर्चा करा.

ब) आपत्ती व्यवस्थापन आणि प्रशासन यांमधील राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

अ) मानवी हक्क आणि सामाजिक न्याय या संकल्पना आणि त्यांच्या तत्वांची चर्चा करा.

ब) भारतातील स्त्रियांच्या घटनात्मक अधिकारांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) जागतिकीकरण झालेल्या समाजात मानवी हक्क चळवळींच्या महत्वाचे वर्णन करा.
- ब) पर्यावरणीय अधिकार ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि भारतीय समाजात त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [20]

- अ) आपत्तीची वैशिष्ट्ये
- ब) नैसर्गिक आपत्ती व्यवस्थापन
- क) आपत्तीपूर्व व्यवस्थापनाची संकल्पना
- ड) मानवी हक्काचा वैश्विक जाहीरनामा
(Universal Declaration of Human Rights)
- इ) लोकशाही अधिकारांची संकल्पना
- फ) अल्पसंख्यांक आणि सामाजिक न्याय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3105

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext-25
M.A. (Part -II) (For External)
SOCIOLOGY
SO - 12: Environment & Society &
SO -15: Ethnicity in India
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words: **[20]**

- a) Discuss Gandhian Approach and social constructionism.
- b) Explain colonial policy and commercialization and depletion of forest.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words: **[20]**

- a) Elucidate concept of Ethnic consciousness and Identity.
- b) Discuss structural functional perspective on Ethnicity.

Q3) Answer any one of the following questions in 500 words: **[20]**

- a) Discuss Environmental movements in India in details.
- b) Explain different types of Environmental pollution with examples.

Q4) Answer any one of the following questions in 500 words: **[20]**

- a) Discuss the problems in nation building in India.
- b) Describe the representation of ethnic group in media sean.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes in 100 words.

[20]

- a) Problem of Noise pollution
- b) Climate change
- c) Environmental Laws
- d) Concept of Ethnicity
- e) Language problem in India
- f) Populer literature

Total No. of Questions : 5]

P3105

[5207]-Ext-25

M.A. (Part -II) (For External)

SOCIOLOGY

SO - 12: Environment & Society

SO -15: Ethnicity in India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) गांधीजीचा दृष्टीकोन आणि सामाजिक निर्माणवाद याची चर्चा करा.
ब) वसाहतवादी धोरण आणि जंगलाचे व्यावसायिकीकरण व न्हास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) वांशिक जाणिवा आणि अस्मिता या संकल्पना विशद करा.
ब) वांशिकतेच्या संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) भारतातील पर्यावरणविषयक चळवळींची सविस्तर चर्चा करा.
ब) पर्यावरणिय प्रदुषणाचे विविध प्रकार उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]
अ) भारतातील राष्ट्र उभारणीतील समस्यांची चर्चा करा.
ब) प्रसारमाध्यमातील वांशिक समुहांच्या प्रतिनिधित्वाचे विवेचन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[20]

- अ) ध्वनी प्रदुषणाची समस्या
- ब) हवामानातील बदल
- क) पर्यावरणविषयक कायदे
- ड) वंशिकतेची संकल्पना
- इ) भारतातील भाषाविषयक समस्या
- फ) लोकप्रिय साहित्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3106

[Total No. of Pages : 4

[5207]-Ext.-26

M.A. (Part -II)

(For External)

SOCIOLOGY

SO - 12: Urban Sociology &

SO -16: Sociology of Crime

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Explain David Harvey's contemporary theory in urban sociology.
- b) Discuss migration as a problem in urban areas.

Q2) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Critically examine the issues of inequalities with reference to caste and ethnic groups in cities.
- b) Analyse the role of state and planning agencies in urban governance.

Q3) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Explain the views of sociological scholl on crime.
- b) Discuss the characteristics and causes of terrorism in India.

Q4) Answer any one of the following question with in 500 words. **[20]**

- a) Critically evaluate the types and causes of crime against women.
- b) Elaborate different types of alternative imprisonment.

P.T.O.

Q5) Write any four short notes on the following with in 100 words:

[20]

- a) Concepts of urbanism and urbanization
- b) Rural-urban fringe
- c) Urban Environment
- d) Classification of crime
- e) Prison reforms in India
- f) Features of organised crime

Total No. of Questions : 5]

P3106

[5207]-Ext.-26

M.A. (Part -II)

SOCIOLOGY (For External)

SO - 12: Urban Sociology &

SO -16: Sociology of Crime

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) नागरी समाजशास्त्रातील डेविड हॉरवे यांची समकालीन सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) शहरी क्षेत्रात स्थलांतर ही एक समस्या आहे याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) शहरातील जात आणि वांशिक समुहांच्या संदर्भात असमानतेच्या मुद्द्यांचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

ब) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य आणि नियोजन माध्यमांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) गुन्ह्याच्या समाजशास्त्रीय संप्रदायासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.

ब) भारतातील दहशतवादाचे वैशिष्ट्ये आणि कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

अ) स्त्रीविरोधी गुन्ह्यांचे प्रकार आणि कारणांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) पर्यायी तुरुंगवासाचे विविध प्रकार विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

अ) नगरवाद आणि नागरीकिकरणाची संकल्पना

ब) ग्रामीण - शहरी सीमारेषा

क) शहरी पर्यावरण

ड) गुन्ह्यांचे वर्गीकरण

इ) भारतातील तुरुंग सुधारणा

फ) संघटित गुन्ह्यांची वैशिष्ट्ये

